

עת.

כיצד השוחט אותו ואת בנו חולין בחוץ שניהם כשרים.

א. עיין ברש"י שכתב שאין שום חידוש שאותו ואת בנו חולין בחוץ שניהם פטורים, מיהו עיין ברע"א שיש כאן חידוש גדול שלא נימא אי עביד לא מהני ויהיה אסור לאכול מהשחיטה.

ב. ולא מבואר מאי טעמא באמת לא אמרינן אי עביד לא מהני ויהיה אסור לאכול מהשחיטה.

ובשלמא אי נימא דלא כר"ש ושחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, א"כ לק"מ שהרי אף אם נימא שלא מהני השחיטה לא יתוקן האיסור של אותו ואת בנו ובכהאי גוונא לא אמרינן אי עביד לא מהני וכמו שהאריכו בתראי, וכל הקושיא לשיטת ר"ש שס"ל ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולדידיה אי נימא שאי עביד לא מהני יתוקן האיסור, וצ"ע דנימא אי עביד לא מהני.

ועיין בנוכחית (י"ד ט) שכתב שיש כאן גילוי שלא תשחטו ביום אחד שנחשב שחיטת השני שחיטה וע"כ שמותר באכילה, דאי אסור באכילה ממילא לא חשיב שחיטה [ועכ"פ לר"ש ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה] ומדקאמר קרא דלא תשחטו ביום אחד ש"מ שחשיב שחיטה.

קדשים בחוץ הראשון חייב כרת.

א. עיין ברש"י שכתב שהטעם שהשני פטור מכרת משום שהקרבת לא ראוי להקרבה היום משום דינא דמחוסר זמן, שהיום אינו בר הקרבה, ויסוד הדברים מבואר בסוף זבחים עיי"ש.

ומבואר חידוש גדול דבפשוטו איסור אותו ואת בנו הוי איסור חיצוני על הגברא לשחוט את שניהם ביום אחד, ומאי טעמא יחשב משום הכי מחוסר זמן, הגע עצמך אטו כל קרבן בשבת יחשב מחוסר זמן כיון שאסור לשחוט בשבת, והא ודאי דליכא, וצ"ע מאי שנא.

ב. ועיין בתוס' (לעיל מ. בסוה"ע) שתמהו מאי שנא אותו ואת בנו שחשיב מחוסר זמן משבת שלא חשיב מחוסר זמן ועיי"ש שתי' שבשבת כל הטעם שאי אפשר להקריב קרבן יחיד משום שאין עשה של קרבן יחיד דוחה שבת, ומשום הכי לא חשיב מחוסר זמן משא"כ לענין אותו ואת בנו.

ובפשוטו כונתם שבשבת הטעם שלא מקריבים משום שיש איסור על הגברא לשחוט בשבת ומשום הכי לא יכול הגברא לשחוט, מיהו באותו ואת בנו יש איסור לשחוט את הקרבן באותו יום, ומשום הכי נחשב הקרבן כמחוסר זמן.

ג. והעולם מעיר שידוע נידון בתראי בגדר איסור אותו ואת בנו האם האיסור הוא לשחוט בהמה אחרי ששחטו באותו יום את בנה [וכן איפכא] וגדר האיסור הוא שחיטת הבהמה השניה, או דלמא שישור האיסור הוא שלא לשחוט את שניהם ביום אחד, ואין האיסור מתייחס לבהמה השניה אלא לשני הבהמות שלא ישחטו ביום אחד.

ויש לדון דבשלמא לנוסח קמא נחשב אותו ואת בנו כאיסור בגוף הקרבן, שיש איסור לשחוט אותו היום, מיהו אי נימא שגדר האיסור של אותו ואת בנו היינו שלא לשחוט את שניהם ביום אחד, א"כ אין האיסור חל על הבהמה השניה שלא ישחטו אותה היום, אלא האיסור חל על הגברא שלא ישחוט את שניהם יחד, ולא מסתבר שכהאי גוונא נחשב שיש איסור בחפצא של הדבר שיהיה בזה איסור אותו ואת בנו, ודו"ק.

שם.

ידוע נידון בתראי [עיין משך חכמה ויקרא כב ח ויתבאר בעז"ה לקמן] באיסור אותו ואת בנו האם כשיש הפרשי שעות ביניהם הולכים לפי הזמן של הנשחט ראשון או לפי הזמן של שחיטת השני, ועיין לקמן.

ואי נימא שהולכים לפי הזמן של הבהמה שנשחטה ראשונה, ואם עבר השקיעה במקום שנשחטה הבהמה הראשונה מותר לשחוט את הבהמה השניה ואף שאכתי לא עבר השקיעה ביום של הבהמה השניה, וצ"ע דא"כ מאי טעמא חשיב מחוסר זמן והרי הבהמה ראויה להקרבה היום אם יקחו אותה למקום שהשקיעה קצת יותר מאוחרת ממקום שחיטת הראשון, וא"כ יחשב כראוי להקרבה ולא כמחוסר זמן, ועיין.

עת:

משמע שניהם כאחד ומשמע כל אחד ואחד בפני עצמו.

עיין בתפארת ישראל (ב"מ פ"ח מ"א) שתמה שבמצות ארבעת המינים לא כתיב יחדיו ונימא שסגי במין אחד, וכן לענין תפילין נימא שלא חייבים גם של יד וגם של ראש וסגי באחד מהם שהרי לא כתוב שם יחדיו, ועיי"ש בתפארת ישראל שכתב שלא מצא תירוץ הולם להא.

גן הדסים

חבורת הלכה
חבורת מסכתות הש"ס
חבורת הלכה
חבורת השותפים

חבורת דף היומי
חבורת מאיר
חבורת מאיר

ברכפלד

חבורת דף היומי
חבורת שלימה
חבורת שלימה

חבורת הלכה
חבורת שלימה
חבורת שלימה

קרית ספר

חבורת דף היומי
חבורת השותפים
חבורת דף היומי

חבורת מסכתות הש"ס
חבורת אליהו
חבורת אליהו

חבורת
ליבו חפץ
חבורת חפץ

אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים חנניה אומר נוהג בין בזכרים ובין בנקבות.

מבואר בגמרא [בהמשך סוגיין] שיסוד מחלוקת חנניה ורבנן האם חוששים לזרע האב או לא, ומ"מ ילפי לה מקראי וכמבואר בסוגיין.

ובפשוטו לפי"ז נראה שהנושא אם חוששים לזרע האב או לא אינו מסברא, אלא ילפינן לה מקרא, מיהו עיין ברמב"ן שכתב דשמא בכל מקום בין לחנניה ובין לרבנן לא חוששים לזרע האב, ורק דס"ל לחנניה שלענין אותו ואת בנו יש ילפותא שחוששים לזרע האב, ודו"ק.

ע"ט.

ולחנניה כתיב אותו וכתיב בנו וכו'.

העולם דן האם נאמר כאן ב' איסורים [איסור לשחוט אב ובנו ואיסור לשחוט אם ובנה] או שהוי איסור אחד לשחוט את ההורים עם בנם.

ונפק"מ מה הדין השוחט אם ואב ואח"כ שחט את הבן האם חייב שנים כיון שיש איסור לשחוט אם ובנה ויש איסור לשחוט אב ובנו, או דלמא שנחשב איסור אחד, ומשום שהאיסור לשחוט ב' דורות יחד, ורק שהאיסור הנ"ל נוהג בין באב ובין באם, ובפשוטו כאופן ב'.

חוששים לזרע האב.

א. לא ידענא האם אף לענין חו"מ איכא להך מחלוקת, ובהמה של ראובן שהתעברה מזכר של שמעון הולד שייך רק לראובן, ומשום שלא חוששים לזרע האב ולא נחשב שהולד נוצר גם מהזכר של שמעון, או שלכו"ע בכהאי גוונא הולד של שניהם, ועיין.

ב. ולא מבואר מאי טעמא לענין בני אדם פשיטא לכו"ע שחוששים לזרע האב, ואף לענין עכו"ם נחשב האב כאב ועכו"ם יורש את אביו דבר תורה [ואף שאפקריה רחמנא לזרעיה, מיהו בעינן לאפקריה רחמנא לזרעיה, ומשמע שבלא"ה חוששים לזרע האב] מיהו לענין בהמה פליגי תנאי האם חוששים לזרע האב או לא, ועיין.

ג. והעולם מעיר דמבואר בכ"מ שעכו"ם לא מתייחס אחר אביו ומשום שזרמת סוסים זרמתם, ולכאורה הא פליגי הכא תנאי ולחד גיסא אף בבהמות חוששים לזרע האב ומתייחס הבן אחר אביו, וא"כ אף בעכו"ם יתייחס הבן אחר אביו, ועיין.

שם.

בפשוטו יסוד הנושא האם יש יחס בין הולד לאב, והבהמה נוצרה משניהם יחד, או דלמא שנחשב שהבהמה נוצרה רק מהאם, ורק שהאם לא יכולה ליצור את הולד בלא האב, מיהו נחשב שהאם יצרה את הולד ולא האב ומשום הכי לא מתייחס כלל לאב.

ומבואר דלענין איסור אותו ואת בנו הכל תלוי האם מתייחס הולד אחריו ונחשב כבנו או לא, ולא סגי בכך שנולד ממנו כדי שיהיה בזה איסור אותו ואת בנו, ודו"ק.

הנולדים מן הסוס וכו'.

א. מבואר בגמרא שהמחלוקת האם חוששים לזרע האב או לא אינו רק לענין האם יש יחס בין הולד לאב [ונפק"מ לאיסור אותו ואת בנו] אלא גם לענין כיצד להגדיר את הבן והאם נחשב כמו המין של האב או כמו המין של האם, ונפק"מ לענין איסור הרבעה, וכן לענין כיסוי הדם ומתנות כהונה (כמבואר בגמרא בע"ב) ועוד מילי.

ויש לעיין דלכאורה בשלמא לענין איסור אותו ואת בנו שהנושא הוא האם מתייחס אחר אביו ונחשב בנו ס"ל לחד מ"ד שלא חוששים לזרע האב ולא מתייחס אחר האב להחשב בנו, מיהו לענין שאר מילי [כהרבעה ומתנו"כ וכיסוי הדם] הנושא לקבוע את מין הדבר, ולכאורה לא שייך כלל האם מתייחס אחר אביו או לא, שהרי לא היחס לאביו מגדיר אותו כמין אביו, אלא מה שנוצר ממין אביו, והנוצר ממין סוס נחשב סוס, ומאי טעמא שייך הך מילתא לחוששים לזרע האב.

ב. ומשמע שיסוד המחלוקת אם חוששים לזרע האב או לא אינו לענין יחס, אלא האם נחשב שנוצר מהאב או לא, ולחד גיסא כלל לא חשיב שנוצר מהאב, וממילא לא מתייחס אחר האב ולא נחשב כמין האב, והוא חידוש.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
לע"נ הרב שמואל ולאה ולייבנר ז"ל
ולע"נ הרב שמואל לייבנר ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

ברכפלד

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
לע"נ הרה"ג רבי מאיר גרולמן זצ"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
לע"נ הרה"ג רבי
מנחם גרולמן זצ"ל

קרית ספר

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
לע"נ הרב ר' יקותיאל ישיא ורחה ברוך זצ"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
לע"נ הבה"ח אליהו ז"ל
בן הגאון ר' יעקב סטמנצקי שליט"א

חבורת
ליבו חפץ
בבית המדרש
קהילת קצות החושן

הנולדים מן הסוס אעפ"י שאביהם חמור וכו'.

א. העולם מעיר דלכאורה לענין לקבוע על בהמה ממה היא האם סוס או חמור לא אמורים לדון כלל מה אביו, ובענין לדון על הולד עצמו מהו והאם יש לו מינים ותכונות של סוס או מינים ותכונות של חמור, ומאי טעמא תלוי מה אביו.

ואף שלענין איסור והיתר פליגי בגמרא מה דינו של גמל שנוצר מפרה וכו', והאם יש בזה דינא דכל היוצא מן הטמא טמא, או שלאידך גיסא נימא שכיון שיש לה סימני טהרה טהור, מיהו לכאורה לענין לקבוע איזה מין הולד לענין איסור הרבעה וכדו' צריך לדון מה הוא ולא מה אביו ואמו.

ב. ומשמע לכאורה שהגדרת המין כלל לא שייכת לכיצד הבעל חי נראה ואיזה תכונות יש לו, וכל הגדרתו תלויה באביו ואמו, והוא חידוש גדול.

מהו דחימא אתי צד סוס ומשתמש בצד חמור קמ"ל.

א. עיין בתוס' שתמהו מאי שנא מחצי עבד וחצי בן חורין שאסור אפילו במינו, ומשום שאתי צד עבדות ומשתמש בצד חירות, ותי' תוס' "דהכא כלאים אסר רחמנא וכל פרדות הבאים מסוס ונקבה אחד הם" עכ"ל.

ובפשוטו כונתם שפרד נחשב מין בפנ"ע, ולכן אין איסור להרביע אותו עם פרד אחר, משא"כ לענין חצי עבד וחצי בן חורין שאין מין של "חצי עבד וחצי בן חורין".

ב. ובפשוטו הטעם שחשיב מין בפנ"ע כיון שיש לו גם תכונות של סוס וגם תכונות של חמור, מיהו לכאורה לפי"ז לא תלוי אם חוששים לזרע האב או לא, וכיון שיש לו את התכונות של שני המינים ממילא יחשב כב' המינים.

ומשמע לכאורה שהטעם שנחשב כמין בפנ"ע משום "שנוצר מתערובת" וזה עצמו מגדיר אותו כמין בפנ"ע, ומשום הכי אם לא חוששים לזרע האב לא נחשב כמין בפנ"ע, והדברים מיוחדים, וצ"ע.

וחידוש ניהו שכזה דבר שאינו בעצם מגדירו כמין בפנ"ע, ואטו נחשב מין בפנ"ע משום שנוצר מב' מינים, ועיין.

ג. מיהו יל"ע דבגמרא (בע"ב) מבואר שכהאי גוונא [בשה וצב] חייב בחצי מתנות כהונה, ומשום שנחשב מקצת שה, וצ"ע שהרי אין כאן חצי שה אלא יש כאן מין חדש בפנ"ע, ומאי שייטא דחצי מתנות כהונה להכא.

ועיין באבני נזר (יו"ד סי' עה אות י) שכתב לבאר שכיון שהמין החדש נוצר מתרכובת של ב' המינים סברא ניהו שיהיה לו בחצי את הדין של כל מין שנוצר ממנו.

ויל"ע בהא ולכאורה כיון שלא זה המין שחייבה תורה מהיכ"ת שיהיה חייב בחצי מהמתנות, והרי התורה כלל לא חייבה במתנות כהונה לאותו מין, ועיין.

הכל מודים בפרי עם האם שאסור ש"מ ספוקי מספקא ליה.

לכאורה רבנן דלעיל שקאמרי שאותו ואת בנו לא נוהג בזכרים פשיטא להו שאין חוששים לזרע האב, ולפי"ז פרי אם האם שרי, וכל כונת הגמרא הכל מודים היינו להנך תנאי הכא, ופשוט.

עט:

וסימנים דאורייתא.

א. עיין ברש"י שדימה סוגיא הכא לסוגיא דבבא מציעא לענין אם סימנים דאורייתא או דרבנן, וצ"ע טובא שייכות הנושא ואטו בגלל שאיתרמי עוד אדם שיש לו כזה סימן בכזה חפץ ממילא נימא שאיתרמי שור עם צורת סוס וכן איפכא, ומאי שייטא דסימנים דסוגיין לסימנים באבידה, ועיין בתוס' רא"ש שתמה כע"ז, והוא פלא.

ומשמע שיסוד הנושא אם סימנים דאורייתא או לא אינו לענין מידת החשש, אלא האם התורה חידשה שיש מושג לסמוך על כזה בירור או לא [והיינו שמצינו בתורה בירור של עדים ושל רוב ובירור של שבועה ובירור של ע"א, ויש לדון האם יש מושג חדש של בירור שנקרא סימנים, ואין הנושא ברמת החשש שאין הדבר נכון אלא האם נאמר תורת בירור כזה או לא], ומשום הכי מדמי הש"ס מקרה לחבירו, ועיין.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
 לע"נ הרב שמואל ולאה וליינדר ויל
 ולע"נ הרב שמואל לייבסר ויל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

ברכפלד

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרה"ג רבי מאיר מנדלסון זצ"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
 לע"נ הרה"ג רבי
 מנחם מנדל קשר זצ"ל

קרית ספר

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הגאון רבי שלמה זלמן זלמן זצ"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל יצחק ורטה ברוך זצ"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הבה"ח אליהו ויל
 בן הגאון ר' יעקב סטמנסקי שליט"א

חבורת
ליבו חפץ
 בבית המדרש
 קהילת קצות החושן

ב. מיהו העולם מעיר דאטו לא נסמוך על שני שערות לומר שאדם גדול ומשום שסימנים לאו דאוריתא, ואטו לא נסמוך על סימני בגרות וסריס ואילונית, ומשום שסימנים לאו דאוריתא, וזה ודאי דליכא.

ושמא נימא שהתם הסימנים הם קובעים את הדבר ולא רק מבררים את הדבר, ומשום הכי לא שייך לסוגיין שהנושא בבירור איזה מין הוא, ולא בסיבה הקובעת איזה מין הוא, ודו"ק.

וסימנים דאוריתא.

עיי' ברע"א שתמה בשם האבן העזר מהכא לפוסקים שב' סימנים אמצעים חשיבי סימן מהתורה, א"כ מה מוכיח מהכא שאיכא ב' סימנים, ועיי'.

ושה ואפילו מקצת שה אמרינן.

מבואר שכיון שמתייחס גם לאביו וגם לאמו נחשב מקצת שה ומקצת צבי, ויל"ע דלכאורה אם מתייחס גם לאביו וגם לאמו א"כ יחשב גם שה וגם צבי, ולא חצי שה וחצי צבי, ועיי'.

ומשמע שלא שייך שדבר יהיה גם שה וגם צבי, והוי שני דברים שסותרים זה את זה, ומשום הכי נחשב חצי שה וחצי צבי, ועיי'.

ושה ואפילו מקצת שה אמרינן.

א. העולם מעיר שלכאורה אין סיבה לחיוב חצי מתנות, ואם נאמר דין מתנות בחצי שה שיתחייב הכל, ואם חצי שה לא מחייב מתנות שיפטר לגמרי, ומהיכ"ת שחצי שה יחייב בחצי מתנות, ועיי'.

ב. ולכאורה אם חשיב מקצת שה וחייב רק בחצי מתנות, א"כ אף שחלבו אסור מיהו בעינן לאכול ב' כזית חלב להתחייב כרת, שהרי בכזית אחד יש רק חצי כזית חלב אסור, והדברים מחודשים.

ג. ועיי' ברע"א שכתב [ועיי"ש שהעמיד דבריו על תוס' לענין כיסוי הדם שנראה שבאמת חצי דם לא חייב בכיסוי עיי"ש] שאם התערב מעט חלב חיה באותו חלב מותר לאכול הכל, שהרי יש כאן חצי חלב בהמה וחצי חלב חיה, ועוד תערובת של חלב חיה, ועיי'.

וה' לדון בהא דבפשוטו אף שנחשב "חצי שה" מיהו אין זה חצי כמותי, וחצי בהמה נחשבת שה וחצי בהמה לא נחשבת שה, אלא נחשב "חצי באיכות" וכל חלק בבהמה נחשב שחציו שה וחציו אינו שה, ויש לדון אם שייך ביטול ברוב וצירוף לדבר אחר כהאי גונא, ועיי'.

ד. ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' נח) דן לענין נקטרינה [שמורכב מאפרסק ושזיף] האם נידון כדבר חדש או כזה וזה וכתב האגרות משה דמבואר בסוגיין שדבר שנוצר מב' מינים נחשב חצי מזה וחצי מזה ולא נחשב דבר חדש, והכי נמי לענין נקטרינה.

ושה ואפילו מקצת שה אמרינן.

א. מבואר בסוגיין שכיון שהדבר נוצר גם משה ממילא נחשב חצי שה, ולא אמרינן שכיון שנוצר גם מדבר אחר ממילא לא חשיב כלל שה.

ולפי"ז דנו האחרונים לענין אתרוג המורכב מאתרוג ולימון שאפשר לצאת בו יד"ח אתרוג, וכמו דאמרינן הכא שה ואפילו מקצת שה הכי נמי נימא אתרוג ואפילו חצי אתרוג [ולכאורה מ"מ יצטרכו שיעור כפול של אתרוג שהרי חצי נחשב לימון וחציו נחשב אתרוג, ועיי'].

ב. ועיי' בט"ז (או"ח תרמ"ט סק"ג) שדן בהא, וכתב דאעפ"י שמבואר ששה ואפילו מקצת שה, מיהו מ"מ לענין אתרוג לא מהני דחשיב חסר, שהרי חציו לימון ולא אתרוג, ועיי' במג"א (תרמח סק"ג) מש"כ בהא.

מיהו עיי' בשבות יעקב (ח"א סי' כו) שהתיר בשעת הדחק אתרוג המורכב ומשום דינא דסוגיין דשה ואפילו מקצת שה.

פ.

אמר רב יהודה כיו בריה בפנ"ע היא ולא הכריעו בו חכמים אם מין בהמה אם מין חיה וכו'.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
 לע"נ הרב שמואל ולאה וליינדר ויל
 ולע"נ הרב שמואל לייבסר ויל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

ברכפלד

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרה"ג רבי מאיר גנדלסון זצ"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
 לע"נ הרה"ג רבי
 מנחם גנדל קשר זצ"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הגאון רבי שלמה זלמן זלמן זצ"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל יצחק ורטה ברוך זצ"ל

קרית ספר

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הבה"ח אליהו ויל
 בן הגאון ר' יעקב סטמנסקי שליט"א

חבורת
ליבו חפץ
 בבית המדרש
 קהילת קצות החושן

פ:

שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה.

א. חזינן הכא חידוש שאעפ"י שלכאורה בחולין בפנים השחיטה עצמה ראויה ויוצרת היתר באכילה, ורק שיש איסור חיצוני של חולין שנשחטו בעזרה, מיהו לא חסר במתיר של השחיטה וכדו' וחדש ניהו דאפ"ה חשיב שחיטה שאינה ראויה.

ב. ויש לחקור בביאור הטעם האם משום שקדשים בעזרה הוי חסרון בהיתר השחיטה [או מהתורה או מד"ס] או שאף דבר שאינו חסרון בשחיטה בכוחו לייצר דין של שחיטה שאינה ראויה, ונפק"מ בנדר קונם כללי על כולם האם שמה שחיטה או לא, ועיין.

ג. והעולם מעיר דלר"ש אדם שרוצה לשחוט אם ובנה ידיר את האם בקונם כללי לזמן השחיטה וממילא באותה שעה יחשב שחיטה שאינה ראויה ויהיה מותר לשחוט את בנה, והוא חידוש.

ד. ויש לעיין מאי טעמא לא נימא שכל שחיטה תחשב שחיטה שאינה ראויה שהרי אסור לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה [ופליגי קמאי אי מהתורה או מד"ס, מיהו לכו"ע איכא איסור כזה] וממילא חשיב שחיטה שאינה ראויה שהרי בזמן השחיטה היה אסור לאכול מבהמה, וי"ל.

שחיטת קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא דכל כמה דלא זריק דם וכו'.

א. לכאורה הוא חידוש גדול שהרי עומד לזרוק את הדם וכך דינו ואפ"ה חשיב שחיטה שאינה ראויה, ועיין בתוס' שתמהו דר"ש ס"ל שכל העומד להזרוק כזרוק דמי ועי"ש מה שתי', מיהו לכאורה יש לדון דאף בלא"ה לא חשיב שחיטה שאינה ראויה שהרי הדבר עומד להיתר ורק שאכתי לא נשלם ההיתר, ועיין.

ויש לחדד הקו' דהשחיטה ראויה, מיהו לא נשלם ההיתר עד זריקת הדם, ולא דמי לנבלה וטריפה שהשחיטה כלל לא פעלה היתר.

ב. עוד יל"ע לכאורה אחרי שזרוק הדם נמצא שהשחיטה פעלה היתר, ורק שברגע השחיטה אכתי לא חל ההיתר, ומאי טעמא נדון לפי הרגע הראשון, ולא על אח"כ שכבר החילה השחיטה היתר.

ומשמע שלא דנים האם השחיטה פעלה היתר אכילה, אלא האם השחיטה בפועל התירה או לא, וכיון שלא התירה בפועל ובעינן עוד דבר שיתיר בפועל את האכילה [דהיינו זריקת הדם] משום הכי לא חשיב שהשחיטה פעלה היתר, ודו"ק.

פא:

הא כיצד לילה לקדושה יום להרצאה.

עיין בחת"ס (יו"ד סי' יז ד"ה והנה) שתמה שכהאי גונא כתיב נמי לענין בכור (עיין שמות פכ"ב פסוק כ"ט) והתם לא שייך לתרץ כן, שהרי אין כלל דין להקדיש בכור, ועי"ש מש"כ לחדש מכח זה.

פא:

לא שנו אלא ששחט ראשון לע"ז ושני לשולחנו.

העולם מעיר לפי מה שיסדו בתראי שיש קלב"מ גם על "תנאי החיוב" א"כ גם בשחט ראשון לע"ז ואח"כ לשולחנו יהיה קלב"מ על "תנאי החיוב" דהיינו שחיטת הראשון, וממילא לא יתחייב בשחיטת השני משום דינא דאותו ואת בנו

ובפשוטו הביאור שהגדרת קלב"מ של תנאי החיוב היינו שנחשב כאילו עשאו אחר (לשון רע"א) והכא אף אם אחר שחט את הבהמה הראשונה יש בזה חיוב דאותו ואת בנו, וא"כ לא מהני עלה קלב"מ, ודו"ק.

איזה שלקח ראשון ישחט ראשון.

לכאורה סוגיין היינו עוד מקור לדין "תור" ושיש מושג של קדימה בין אחד לשני, ואף שאינו זכות מדיני חו"מ, ולא ידענא האם בקדימה דמתני' יש את הדין שת"ח קודם לע"ה וכמו בשאר עניני תור או לא, ועיין.

גן הדסים

ברכפלד

קרית ספר

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
לע"נ הרב שמואל ולאה ולייבנר ז"ל
ולע"נ הרב שמואל לייבנר ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
לע"נ הרה"ג רבי
מנחם מנדל קשר זצ"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"

לע"נ הבה"ח אליהו ז"ל
בן הגאון ר' יעקב סטמנסקי שליט"א

חבורת
ליבו חפץ

בבית המדרש
קהילת קצות החושן

לע"נ הרב ר' יקותיאל יצחק ורטה ברוך זצ"ל

שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט את בתה.

א. עיין בחידושי ר' שלמה הימן (חולין סי' יג סוף אות ב) שתמה מאי טעמא לא נימא אין איסור חל על איסור, וכיון שאסור לשחוט מעיקרא את אמה משום אותו ואת בנו לא יחול שוב איסור אותו ואת בנו, ועיין בחת"ס מש"כ בהא.

ועיין בקובץ הערות (סי' ז אות ה) שתמה כן ותי' וז"ל ושמא מיירי כששחט שני הבנים כאחת, או דמיירי דיש להבין השני בנים, דחל בכולל, מיגו דנאסר בבן הבן נאסר גם באמו עכ"ל, ודוחק.

ב. ובפשוטו הך מילתא תליא בנידון בתראי האם אותו איסור יכול לחול על אותו איסור [וכגון איסור אלמנה לכה"ג על איסור אלמנה לכה"ג דהמקנה נקט שאין כאן חסרון של אין איסור חל על איסור כיון ששני האיסורים הוו אותו איסור ממש, ואין זה ב' שמות של איסור].

ג. והעולם דן דכל הקושיא רק אי נימא שיסוד איסורא דאיתו ואת בנו ענינו שאסור לשחוט את האם אחרי ששחטו את הבן, דבהא יש לתמוה שכבר חל איסור לשחוט את האם ולא יחול שוב איסור לשחוט את האם, מיהו אם גדר האיסור לא לשחוט את שניהם ביום אחד [וכן האריך האו"ש איסור"ב פ"ב ה"ח עיי"ש], א"כ אין חלות איסור שחלה על הולד שאסור לשחוט אותו, ורק שיש איסור על הגברא לשחוט את שניהם באותו יום, ועל כך לא שייך אין איסור חל על איסור, שהרי לא חל שום חלות איסור על הבהמה, ודו"ק.

פב:

מאי טעמא דסומכוס משום דקסבר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שני חטאות.

לפי"ז אדם שאכל סעודה שלמה של חלב, חייב עשרות קרבנות שהרי יש כאן הרבה כזיתים של חלב וס"ל לסומכוס שאכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד, והוא חידוש.

ושמא נימא שכל דברי סומכוס רק כשאנו אכילה אחת, וכגון ששהה בכדי אכילת פרס שנחשב ב' אכילות, ולרבנן חייב בכהאי גוונא אחת כיון שהוי העלם אחד ולסומכוס חייב על כל אכילה ואכילה, מיהו באכילה אחת מודה סומכוס שלא חייב על כל כזית וכזית, ועיין בגמרא בע"ב, ודוחק.

משום דקסבר אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שני חטאות.

לכאורה הכא הוי מעשה אחד וב' עבירות ומאי מדמי לה הש"ס לב' מעשים שונים, ומשמע שפשיטא לגמרא שבעקרון מעשה אחד שיש בו שני איסורים חייב שנים, ואף שעשה מעשה אחד, ורק דמ"מ חסר במחלק, ומשום הכי דמי לשני מעשים שאין בהם מחלק.

ומצינו דוגמא לדבר במקלל ה' אנשים יחד שלמבואר בסוגיין בעקרון חייב ה' מלקות, וכל החסרון משום שליכא מחלק למלקות, ופשוט.

והכא היינו טעמא הואיל וגופין מחולקין.

א. עיין ברש"י שכתב וז"ל שעל ידי שני פרות באים לו שני מלקיות הללו עכ"ל, וצ"ע מאי טעמא חשיב כהאי גוונא גופין מחולקין, והרי לכאורה האיסור הוא רק במי ששחט שני, וזה גוף אחד ומה לי שיעציר האיסור ע"י כמה גופין.

הגע עצמך אדם שמקלל כמה אנשים אטו נימא שנחשב גופין מחולקין כיון שהקללה נוצרה מכח כמה אנשים, וזו לא מסתברא.

ב. ומשמעות הדברים שבאיסורא דאיתו ואת בנו נאמר שב' המעשים בכלל האיסור, ואין האיסור לשחוט בהמה ששחט את בנה היום, אלא לשחוט "אותה ואת בנה" ושניהם בכלל המעשה האיסור, ומשום הכי נחשב גופין מחולקין ומשום שהמעשה עבירה מתחלק לכמה חלקים, וידוע שהאור שמח (איסור"ב פ"ב ה"ח) הסתפק בהא.

ולכאורה יש להוכיח כן מדברי התב"ש (י"ד סי' טז) שכתב שאם שחט את האם ובנה יחד לוקה שמונים, ולכאורה אם יסוד האיסור לשחוט את הבן אחרי ששחט את האם [וכן איפכא] א"כ מאי טעמא ילקה שמונים, והרי יש כאן רק חפצא אחד של איסור — לשחוט את השני וכיצד ילקה שמונים.

ומשמע שיסוד האיסור לשחוט בהמה ובנה ביום אחד, ורק שכל פעם הבהמה הראשונה אינה בכלל האיסור שהרי אכתי לא נשלם "האותה ואת בנה" ביום אחד, והכא נשלם האיסור בבת אחת שהרי שחט את שניהם ביום אחד, וממילא לקי פ', ודו"ק.

מיהו יש להעיר על כך מהא דשו"ט בשו"ע (י"ד סי' טז) דין ביטול ברוב לענין בהמה ששחטו אותה ואח"כ התערב בנה שיהיה מותר לשחוט את כולם באותו יום, ולכאורה בשלמא אם יסוד האיסור שחל איסור לשחוט את הבן ביום ששחטו את האם נחא ששייך דינא דביטול ברוב, שהרי חל איסור על הבן

גן הדסים

ברכפלד

קרית ספר

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
 לע"נ הרב שמואל ולאה ולייבנר ז"ל
 ולע"נ הרב שמואל לייבנר ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרה"ג רבי מאיר מנדל זצ"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
 לע"נ הרה"ג רבי מנחם מנדל קשר זצ"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הגאון רבי שלמה זלמן זלמן זצ"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל יצחק ורטה ברוך זצ"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הבה"ח אליהו ז"ל
 בן הגאון ר' יעקב סטמנצקי שליט"א

חבורת
ליבו חפץ
 בבית המדרש
 קהילת קצות החושן

והאיסור הנ"ל מתבטל ברוב, מיהו אם יסוד האיסור לשחוט "שניהם" ביום אחד, א"כ לא חל כלל איסור בפנ"ע לשחוט את הבהמה, והוי רק דין בפנ"ע על הגברא שלא ישחט שניהם ביום אחד, וחדושו ניהו שיש כאן מושג של ביטול ברוב.

ג. וידוע נידון המשך חכמה (ויקרא פכ"ב פ"ח) לענין כשהאם במקום אחד והולד במקום אחר ויש הפרש של זמן בין השקיעה במקום של האם לשקיעה במקום של הולד, ויש לדון כיצד מחשבים את האיסור של אותו ואת בנו האם לפי המקום של האם או לפי המקום של הולד, ויש לדון דתליא במשנ"ת בגדר האיסור, ואכמ"ל.

שם.

א. עיין ברש"י שכתב שלפי"ז ה"ה שפליג סומכוס וס"ל שאם שחט שני בניה ואח"כ שחטה חייב ב' מלקות והביא כן מהתוספתא.

מיהו עיין בר"ן שחלק וז"ל "חייב שנים משום שני שמות אע"ג דמעשה אחד הוא שהרי מפני אמה שנשחטה מתחייב משום אותו ואת בנו ומשום בתה מתחייב משום אותו ואת בנו ולא דמי לעיל דשחט שני בניה ואח"כ שחט אותה דהתם מעשה אחד ושני שמות שאין מתחייב על שניהם אלא משום בנו ואותו אבל הכא חד מעשה ושני שמות" עכ"ל.

ובפשוטו כונת הר"ן שכששחט שני בנים ואח"כ שחט את האם יש כאן חפצא אחת של עבירה "שחיטת האם" ואף שלא ס"ל לסומכוס שבעינן מחלק כדי להתחייב ב' מלקות, מיהו הכא הוי עבירה אחת ולא שייך לחייב עליה ב' מלקות.

ב. ויש לדון דתליא מילתא במשנ"ת לעיל בגדר האיסור דאם יסוד האיסור לשחוט את האם אחרי ששחט את הבן, א"כ הוי איסור אחד, לשחוט את הבהמה הזאת אחרי ששחט את בניה, מיהו אם יסוד האיסור לשחוט את "שניהם" א"כ יש כאן ב' איסורים, חדא לשחוט את הבהמה הזאת ואמה, ותו לשחוט את הבהמה הזאת ואמה, והוי ב' עבירות וממילא צריך להתחייב ב' מלקות, ודו"ק.

פג.

תנא אם לא הודיעו הולך ושוחט ואינו נמנע.

לא מבואר בגמרא טעמא דמילתא, ומאי טעמא לא צריך לחשוש שמא היום שחטו את בנה או את אמה, ומצינן למימר שעיקר הראיה מזה שלא הודיעו, והדרך היתה להודיע ואם לא הודיעו זה עצמו ראה שאינו כן, ודוחק, ושמא יש חזקת חיים על אמה שאכתי לא נשחטה, וסמכינן עלה ומשום הכי לא צריך לחשוש שמא שחטו את אמה היום, ועיין.

העמידו דבריהם על דין תורה.

א. מבואר הכא חידוש שאעפ"י שחז"ל תקנו שמעות אינם קונים מיהו באותם זמנים העמידו חכמים על הדאורייתא שמעות קונות, ומשום המצוה לקנות בשר, ועיין ברמ"א (חו"מ קצט ג) שכתב שה"ה בקונה יין לקידוש היום הדין כן שמעות קונות, ומשום שכלל הוא בכל דבר מצוה שלא העמידו חכמים דבריהם.

ולכאורה לפי"ז לא רק ביין לקידוש וה"ה בכל אוכל לצורך שבת כמו מתני' שאירי בקונה בשר לחג, ולא נראה שענינו משום שיש מצוה לאכול בשר, ובמיוחד דהאידנא לא ברור שיש מצוה כהאי גונא, ועיין.

ב. מיהו עיין בביאור הגר"א שכתב שאע"ג שרבנן פליגי הכא על ראב"י מיהו כל מאי דפליגי משום שאינו חיוב גמור, מיהו קידוש היום שהוי חיוב גמור מודו רבנן, ולפי"ז בשר לחג שאינו חיוב גמור ממילא לא יקנה במעות.

ג. ועיין בפמ"ג (תרנו) שכתב שלפי דברי הרמ"א ה"ה לענין אתרוג וד' מינים כסף לחוד קונה.

דבר תורה מעות קונות ומאי טעמא אמרו חכמים אינם קונות כדי שלא יאמר נשרפו חיטיך בעליה.

עיין ברע"א שתמה שהרי הכא לא שייך החשש הנ"ל שהרי יש לו שותפות בזה, וממילא ימהר להציל את זה, ומאי חששא איכא, ומשמע לכאורה שלא פלוג חז"ל בתקנתם ואעפ"י שיש לו שותפות ואין חשש של נשרפו חיטיך בעליה אפ"ה תקנו חכמים שמעות לא קונות, ורק דמ"מ לענין דבר מצוה תק"ח שמעות יקנו.

גן הדסים

חבורת הלכה
חבורת דף היומי
חבורת השותפים
חבורת הלכה
חבורת דף היומי
חבורת השותפים

חבורת מסכתות ש"ס
חבורת מאיר
חבורת מאיר

חבורת דף היומי
חבורת דף היומי
חבורת דף היומי

חבורת הלכה
חבורת הלכה
חבורת הלכה

חבורת דף היומי
חבורת דף היומי
חבורת דף היומי

חבורת מסכתות הש"ס
חבורת אליהו
חבורת אליהו

חבורת
חבורת
חבורת

חבורת
חבורת
חבורת